

Конспект уроку № 207

Бавовна, паляниця, 4.5.0 та інші слова війни

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode207

Вступ

Привіт-привіт і Слава Україні! Це Анна Огойко, і ви слухайте подкаст «Уроки української» — подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

І сьогодні в нас якраз епізод про нову українську мову, а саме про нові слова, або **неологізми**, або нові **значення** старих слів, які виникають у часи війни. Цю тему навіть можна назвати цікавою і навіть веселою. Навіть в такі **жахливі** часи, за таких найгірших обставин люди знаходять у собі сили і **проявляють** певну творчість, створюють нові слова, нові ідіоми, щоб якимось **переосмислювати** цю війну у мові.

Тому пропоную відразу перейти до цієї цікавої теми.

неологізм — neologism
значення — meaning
жахливий — horrible
проявляти, проявити — to show,
to demonstrate (*imperfective, perfective*)
переосмислювати, переосмислити —
to rethink (*imperfective, perfective*)

?? Запитання до епізоду

1. Що означає «4. 5. 0.»?

2. Який фразеологізм має те саме значення, що й «чорнобаїти»?

3. Яке нове значення має слово «бавовна»?

4. Як можна розпізнати росіянина?

5. Як ще називають іранський безпілótник «Шахéd»?

6. Що означає «відправити на концерт Кобзона»?

7. Що означає «вся Україна червона»?

Словничок

химéрний	freakish, weird
химéра	something freaky or weird
відхілення	deviation
зневáга	contempt
стурбóваність	concern
бавóвна	cotton
вібух	explosion
скорінка	bread crust
деренчáння	rattling
загінути	to perish
повітряна тривóга	air-raid alarm or siren
зна́ковий	iconic

Бавовна, паляниця, 4.5.0 та інші слова війни

А тепер основна частина епізоду! Почнімо з тих слів, які українці використовують для того, щоб називати **окупантів**, бо просто так — «росіяни» — їх уже не **виходить** називати. Це **занадто** широке слово, і воно не повністю описує цих людей чи як їх ще можна назвати, які так **жорстоко знищують** Україну. Тому зараз я постараюся без зайвих емоцій **перерахувати** ці слова.

Отже, російських окупантів ми називаємо «русня», «рашисти», «орки», «свинособаки», також «свинособача армія» (недавно почула таке). «Свинособаки» — це **поєднання** двох тварин, які самі по собі гарні, правда? Ні в чому не **винні** тваринки — свинка і собака, але якщо їх поєднати, виходить щось таке **химерне**, щось таке страшне і жахливе — «свинособаки».

До речі, усі ці слова — «русня», «рашисти», «орки», «свинособаки» — ми завжди пишемо тільки з **малої літери**. Можливо, ви взагалі **помітили**, що зараз в Україні ми часто пишемо такі слова, як «росія», «путін», «кремль», «москва» і все таке, що пов'язане з **рашистським режимом**, з малої літери. Спочатку це було досить неофіційно, але зараз навіть є офіційне рішення щодо цього — це Національна комісія зі стандартів державної мови у вересні цього року прийняла рішення про те, що написання назв «російська федерація», «росія», «москва» і

окупáнт — occupant
вихóдити — to manage (*imperfective*)
зана́дто — too (much)
жорсто́ко — cruelly
зни́щувати, зни́щити — to destroy, to wipe out (*imperfective, perfective*)
перерахóвувати, перераху́вати — to count (*imperfective, perfective*)
раші́ст — ruscist
 (the combination of «Russia» and «fascist»)
орк — orc (from J. R. R. Tolkien's Middle-earth fantasy fiction)
поєдна́ння — combination
ві́нний — guilty
з мало́ї літери — with a lowercase letter
поміча́ти, помі́тити — to notice (*imperfective, perfective*)
раші́стський режі́м — ruscist regime

так далі з малої букви вже можна не **кваліфікувати** як **відхилення** від **норм** української мови у текстах неофіційного характеру. З малої літери пишемо ці слова для того, щоб показати свою **зневагу**, щоб **наголосити**, що ми не вважаємо, що ці слова **позначають** якусь цивілізовану країну чи якихось людей. Ні, це важко назвати країною чи людьми.

Далі перейдімо до військових термінів. Оскільки зараз в Україні, на жаль, є дуже багато військових, і також **цивільні** люди мають справу з військовою мовою, тому багато нових слів виникають в армії. Наприклад, слово «плюс» — його вживають у військовому **середовищі**, і це означає «добре», «погоджуюсь», «інформацію прийнято». Також є «плюс-плюс», це означає «все дуже-дуже добре».

Далі, «4.5.0» — ці цифри говорять українські військові, коли хочуть сказати «все **спокійно**», «все добре», «немає **загрози**». Ситуація «4.5.0».

Далі, «на нулі» — це означає «на **лінії розмежування**», тобто «на **передовій лінії фронту**». Це лінія, яка розмежовує окуповані території та українські території. Лінія розмежування, або нуль. «Ми на нулі», наприклад.

Також з військового сленгу є різні **скорочені** форми слів. Наприклад, «арта» — це артилерія, «бронік» — **бронежилет**, «теплак» — **тепловізор**. І оскільки ми зараз отримуємо дуже багато різної **зброї**, особливо іноземної зброї, то в українську мову ця зброя входить в такому більш «зукраїненому» форматі. Наприклад, артилерійську систему HIMARS називають у нас «**Химерою**». «Химера» — це таке дивне **створіння**, щось дивне, тому і HIMARS називають «Химерою», або ще «Хаймарсенятко», а **ракетний комплекс** «Джавелін» називають «Джавеліною», «Джавеліна» — так навіть називають своїх домашніх тварин, і навіть в новинах писали, що кількох українських дітей так назвали — Джавелін і Джавеліна.

В українській мові дуже продуктивно утворюються нові дії слова. Наприклад, зараз у нас є такі дієслова, як «хаймарсити», «відхаймарсити», «байрактарити», «забайрактарити», «джавелініти», «заджавелініти», «стінгерити», «застінгерити» і так далі. Ще одне цікаве нове дієслово — «чорнобаїти»; воно походить від назви села Чорнобаївка в Херсонській області. У цьому селі рашистська армія **зазнала** дуже багато **втрат**, тобто вони атакували цю територію знову і знову, їхні люди помирили там, але вони **присилали** нових — і це дієслово, «чорнобаїти», має значення знову і знов повторювати свою помилку, робити одне й те саме знов і знов і зазнавати **поразки**. Є ще такий фразеологізм — «наступати на ті самі **граблі**». Оце «чорнобаїти» — «наступати на ті самі граблі».

І ще, особливо в перший рік війни, було популярним дієслово

кваліфікувати — to qualify (*perfective*)
норма — norm
наголосувати, наголосити — to stress (*imperfective, perfective*)
позначати, позначити — to denote (*imperfective, perfective*)

цивільний — civilian

середовище — environment

спокійно — calm (*adverb*)
загроза — threat

лінія розмежування — dividing line
передова лінія фронту — front line

скорочений — shortened
бронежилет — bulletproof vest
тепловізор — thermographic camera

створіння — creature

ракетний комплекс — guided missile

зазнавати, зазнати втрат — to suffer losses (*imperfective, perfective*)
присилати, прислати — to send (*imperfective, perfective*)
поразка — defeat
граблі — rakes

«макронити» (від прізвища французького президента Еманюеля Макрона). Це дієслово означає «показувати **стурбованість**, але нічого не робити для **вирішення** ситуації». Я думаю, ви зрозуміли, про що я — «макронити».

Далі перейдімо до такої великої категорії слів, які **набули** іншого значення в українській мові саме під час повномасштабного вторгнення. До речі, повномасштабне вторгнення скорочено називають «повномасштабка» — це теж таке нове слово на позначення війни з 24 лютого 22-го року. «Повномасштабка».

Так от, слово «**бавовна**», наприклад — це рослина, з якої роблять одяг і також відповідний тип **тканини** — «бавовна» — але тепер це слово широко використовують, щоб говорити про **вибух**, вибух на російській території — це окупована росією чи російська територія. Історія цього слова досить цікава, з лінгвістичного погляду, бо вона пов'язана з неправильним перекладом з російської мови на українську.

В інтернеті, коли росіяни намагалися писати щось українською мовою для **дезінформації**, перекладач автоматично з російської на українську переклав слово «**хлопок**» — тобто російською це «вибух» — як слово «бавовна». Насправді «бавовна», тобто «cotton», так, російською мовою буде «хлопок» — це зовсім інше слово, має воно інший **наголос**, а перекладач переклав «вибух» як «бавовна». Таким чином вийшла така мовна **мішанина**, і росіяни писали про те, що десь там відбулась «бавовна», але мали на увазі «вибух». Ну і українці, звісно, зрозуміли, що це не українець написав. З тих пір слово «бавовна» **якраз** у значенні «хлопок» (тобто «вибух») стало популярним в новинах, у різних телеграм-каналах, наприклад, пишуть: «У Криму була бавовна» — це **означає**, що там стався якийсь вибух. І, очевидно, це вибухи, які були **спровоковані** не росіянами.

А ще є «бавовнятко» — це таке миле **звірятко**. Ви можете загулити «бавовнятко» і подивитися на фото — це мила істота, яка приходить на російські бази, аеродроми та інші військові об'єкти і починає там **підпалювати**, гратися з вогнем — «бавовнятко».

Наступне слово, яке має нове значення зараз — це «паляниця». «Паляниця» — це хліб, переважно з **пшеничного** борошна, перед випіканням якого роблять такий **горизонтальний надріз**, і паляниця таким чином утворює особливу гарну **скоринку**. Як ви знаєте, хліб — це дуже важлива частина української культури та **духовності**, а зараз паляниця також важлива частина цієї війни. Це слово-**пароль** — щоб розпізнати росіянина, який **замаскувався** під українця, треба попросити його сказати слово «паляниця».

Річ у тім, що росіянам дуже важко вимовити це слово. По-перше, в російській мові не буває м'якого звука «-ць» наприкінці слова.

вирішення — solution

набувати, набути — to acquire
(imperfective, perfective)

тканина — cloth

дезінформація — disinformation
хлопок — explosion (in Russian)

наголос — stress
мішанина — mix

якраз — right, just

означати — to mean
спровокований — provoked

звірятко — animal (diminutive)

підпалювати, підпалити — to set fire

пшеничний — wheat
горизонтальний — horizontal
надріз — incision, cutting

духовність — spirituality
пароль — password
замаскуватися — to disguise (oneself)

Тобто в нас є «заєць», а в російській — «заяц»; у нас «молодець», а в російській — «молодец». І також в український не буває твердого «-н» перед «-і», тому вони кажуть не «паляниця», а «паланіца», щось таке. Так само пропонують їм сказати слова «криниця», «залізниця» чи «Укрзалізниця» — це слова-паролі, щоб **розпізнати** росіян.

Ще одне слово, яке змінило своє значення — це «приліт». Зазвичай воно стосувалось літаків або пташок; тобто «літак прилетів» — це його приліт. Але зараз, на жаль, це слово ми чуємо дуже часто в новинах, бо йдеться про **влучання** ракет у військовий чи цивільний об'єкт. Тому, наприклад, якщо стався приліт, ми розуміємо, що російська ракета чи безпілотник влучили у ціль.

Далі, слово «мопед». Я почула його вперше вже, коли була в Україні цього літа, від мого брата. Насправді багато з цих слів я почула, коли була в Україні, бо коли ти за кордоном, то ти не чуєш цієї неформальної мови. Так от, що таке «мопеди»? «Мопед» — це маленький мотоцикл, правда? Але зараз в Україні мопедами називають **іранські** безпілотники «Шахеда», які дуже часто зараз атакують Україну, особливо часто Київ та інші міста. Це дрони, або безпілотники, і від слова «Шахед», і від того **характерного** звуку, який вони видають, їх називають мопедами, тому що цей звук схожий на **деренчання** мопедів або мотоциклів. «Мопед».

І ще хочу зараз згадати кілька фраз, які є такими уже **фразеологізмами**, тобто **ідіомами** війни. Наприклад, це «концерт Кобзона», або «відправити на концерт Кобзона», чи «дати квиток на концерт Кобзона». «Концерт Кобзона» означає смерть, відповідно, пекло, куди потрапляють рашисти. Ідеться про російського співака Кобзона, який помер, і наступного дня після його смерті українська армія вбила багатьох рашистів. І сказали: «Ось, ми відправили їх на концерт Кобзона», тобто у **пекло** для росіян.

Синонімічним до цього фразеологізму є фраза «піти за російським кораблем». Можливо, ви пам'ятаєте, що навесні 2022 року українці **потопили** російський корабель «Москва», і тепер, коли ми говоримо, що хтось пішов за російським кораблем, означає, що хтось **загинув**.

Ще хочу згадати фразу, яку часто українці говорять чи пишуть — це «вся Україна червона». Що це означає — «вся Україна червона»? Це вже така, можна сказати, **стійка** метафора — це означає, що по всій Україні **повітряна тривога**. Коли в Україні повітряна тривога, то в спеціальних **додатках**, програмах та в телеграм-каналах публікують карту України, і там, на карті, ми можемо бачити червоним кольором, де зараз повітряна тривога. Якщо вся Україна **зафарбована** червоним кольором, то по всій Україні повітряна тривога — «вся Україна червона».

розпізнавати, розпізнати — to identify
(imperfective, perfective)

влучання — hit (noun)

іранський — Iranian

характерний — typical, characteristic

фразеологізм — phraseme,
fixed expression
ідіома — idiom

пекло — hell

синонімічний — synonymous

потопити — to sink (perfective)

стійкий — fixed

зафарбований — painted

І остання фраза, якою я хочу завершити цей епізод — це «Доброго вечора, ми з України». Це традиційне **вітання** такого неофіційного характеру, яке схоже за популярністю на «Слава Україні». «Доброго вечора, ми з України» — це насамперед пісня українських діджеїв PROBASS & HARDI; вони **записали** цю пісню ще до повномасштабної, а з початком великої війни цю фразу почав вживати дуже активно голова Миколаївської обласної державної адміністрації Віталій Кім. Голова обласної адміністрації — це те саме, що **губернатор**, тобто він головний у Миколаївській області.

Віталій Кім — дуже важлива **особистість** у часи повномасштабної війни, і він часто робив такі звернення до людей (так само як і президент Зеленський) у такому неформальному форматі, і кожне своє **звернення** він починав і досі починає словами «Доброго вечора, ми з України». І так ця фраза стала дуже популярною.

Насправді ця фраза не є повністю правильною з точки зору граматики, тому що українською краще казати не «доброго вечора», а «добрий вечір» або «добрийвечір». Але я думаю, що тепер ця фраза саме в такому форматі — «доброго вечора» — буде входити в **мовлення** українців, бо ця фраза стала настільки популярною. І навіть хоча вона не зовсім правильна, я думаю, що це дуже позитивна фраза, бо вона дає нам такий невеличкий позитивний настрій хоча б якось, бо коли до тебе привітаються «Доброго вечора, ми з України», це завжди трошки покращує настрій і певним чином об'єднує нас як українців. Тобто ми з України, ми **пишаємось** тим, що ми з України. Тому ця фраза стала **знаковою** для українців.

Отже, це було декілька нових слів, які я підготувала. Звісно, їх є набагато більше, але я також сподіваюся, що дуже скоро вони нам вже не будуть потрібні і просто стануть частиною нашої історії.

вітання — greeting

записувати, записати — to record
(*imperfective, perfective*)

губернатор — governor

особистість — personality

звернення — address, appeal

мовлення — speech

пишатися — to be proud

✓ Відповіді на запитання

1. Що означає «4. 5. 0.»?
«4. 5. 0.» означає «все спокійно».
2. Який фразеологізм має те саме значення, що й «чорнобаїти»?
Фразеологізм «наступати на ті самі граблі» має те саме значення, що й «чорнобаїти».
3. Яке нове значення має слово «бавовна»?
Нове значення слова «бавовна» — вибух на російській території.
4. Як можна розпізнати росіянина?
Щоб розпізнати росіянина, треба попросити його сказати слово «паляниця».
5. Як ще називають іранський безпілótник «Шахéd»?
Іранський безпілótник «Шахéd» ще називають «мопéd».
6. Що означає «відправити на концерт Кобзона»?
«Відправити на концерт Кобзона» означає вбити росіянина, відправити росіянина в пекло.
7. Що означає «вся Україна червона»?
«Вся Україна червона» означає, що по всій Україні повітряна тривога.

Словничок (з прикладами)

химёрний • Якщо поєднати свінку і собаку, виходить щось химёрне. • Явище назváли химёрним словом «чорноба́йти».	freakish, weird • If you combine a pig and a dog, something freakish comes out. • The phenomenon was called the weird word «chornobaity».
химёра • Артилерійську систему HIMARS називають у нас «Химёрою». • «Будíнок з химёрами» — відомий архітектурний шедевр Городецького.	something freaky or weird, chimera • We call the HIMARS artillery system «Chimera». • The house with chimeras is a famous architectural masterpiece of Horodetskyi.
відхілення • Написання «росі́ї» з малої́ б́укви вже можна не кваліфікувати як відхілення від норм української мови. • Це психічне відхілення є небезпечним для оточуючих.	deviation • Writing «russia» with a lowercase letter can no longer be qualified as a deviation from the norms of the Ukrainian language. • This mental deviation is dangerous for others.
знева́га • З малої́ літери пишемо ці слова́ для того, щоб показати свою знева́гу. • «З особливою знева́гою до ворога...», — зауважив Подольак.	contempt • We write these words with a small letter in order to show our contempt. • «With special contempt for the enemy...», Podoliak remarked.
стурбо́ваність • «Макро́нити» означає «пока́зувати стурбо́ваність, але нічого не робити для вирішення ситуації». • Рішення пояснили стурбо́ваністю щодо своєї безпеки.	concern • «Makronyty» means «to show concern but do nothing to resolve the situation». • The decision was explained by concern for their safety.
баво́вна • Росіяни писали, що десь відбулась «баво́вна», але мали на увазі «вибух». • Місто швидко розвинулося завдяки торгівлі баво́вною.	cotton • The Russians wrote that there was a «cotton» somewhere, but they meant an «explosion». • The city developed rapidly thanks to the cotton trade.

вібух • Тепер це слово широко використовують, щоб говорити про вібух. • Учора в селі лунали вібухи. • Будівлі пошкоджені вибухами.	explosion • Now this word is widely used to talk about an explosion. • Yesterday there were explosions in the village. • Buildings were damaged by explosions.
скорінка • Паляниця утворює особливу гарну скорінку. • Смажте страву до золотистої скорінки.	bread crust • Palianytsia forms a particularly good crust. • Fry the dish until golden brown crust.
деренчання • Цей звук схожий на деренчання мопедів. • Деренчання телефону дратує мене.	rattling • This sound is similar to the rattling of mopeds. • The rattling of the phone annoys me.
загінути • «Піти за російським кораблем» означає, що хтось загинув. • На превеликий жаль, бійці загинули.	to perish, to die • «Following the Russian ship» means that someone died. • Unfortunately, the fighters died.
повітряна тривога • Якщо вся Україна зафарбована червоним кольором, то по всій Україні повітряна тривога. • Залишайтеся в укритті до закінчення сигналу повітряної тривоги.	air-raid alarm or siren • If all of Ukraine is painted red, then there is an air-raid alarm throughout Ukraine. • Stay in the shelter until the air-raid signal ends.
знаковий • Ця фраза стала знаковою для українців. • Цей рік запам'ятається знаковими подіями.	iconic • This phrase has become iconic for Ukrainians. • This year will be remembered for iconic events.

Завершення

На сьогодні все!

Я справді дуже сподіваюся, що наступні нові слова в українській мові будуть пов'язані з чимось кращим, ніж повномасштабне вторгнення. Але також **гадаю**, що вам було цікаво дізнатися про те, як наша мова **реагує** на війну в Україні.

Також в конспекті уроку ми підготували для вас дуже цікаві вправи з цими новими словами. Ви зможете з ними погратися у форматі **кросворду**. І взагалі, цього сезону у нас **надзвичайно** гарні конспекти уроків — ми створюємо їх у новому гарному дизайні, щоб ними було зручніше користуватися.

Тому **заохочую** вас, якщо ви ще цього не зробили, оформлюйте нашу преміум-підписку, щоб отримувати конспекти до кожного уроку, а також картки зі словами зі словничка кожні 10 епізодів. Більше про це дізнавайтесь за посиланням ukrainianlessons.com/season6.

А в мене все на сьогодні! Почуємось наступного разу, як завжди, у середу. Всього вам найкращого! Бережіть себе! І Слава Героям!

гада́ти — to think

реагува́ти — to react (*perfective*)

кросво́рд — crossword

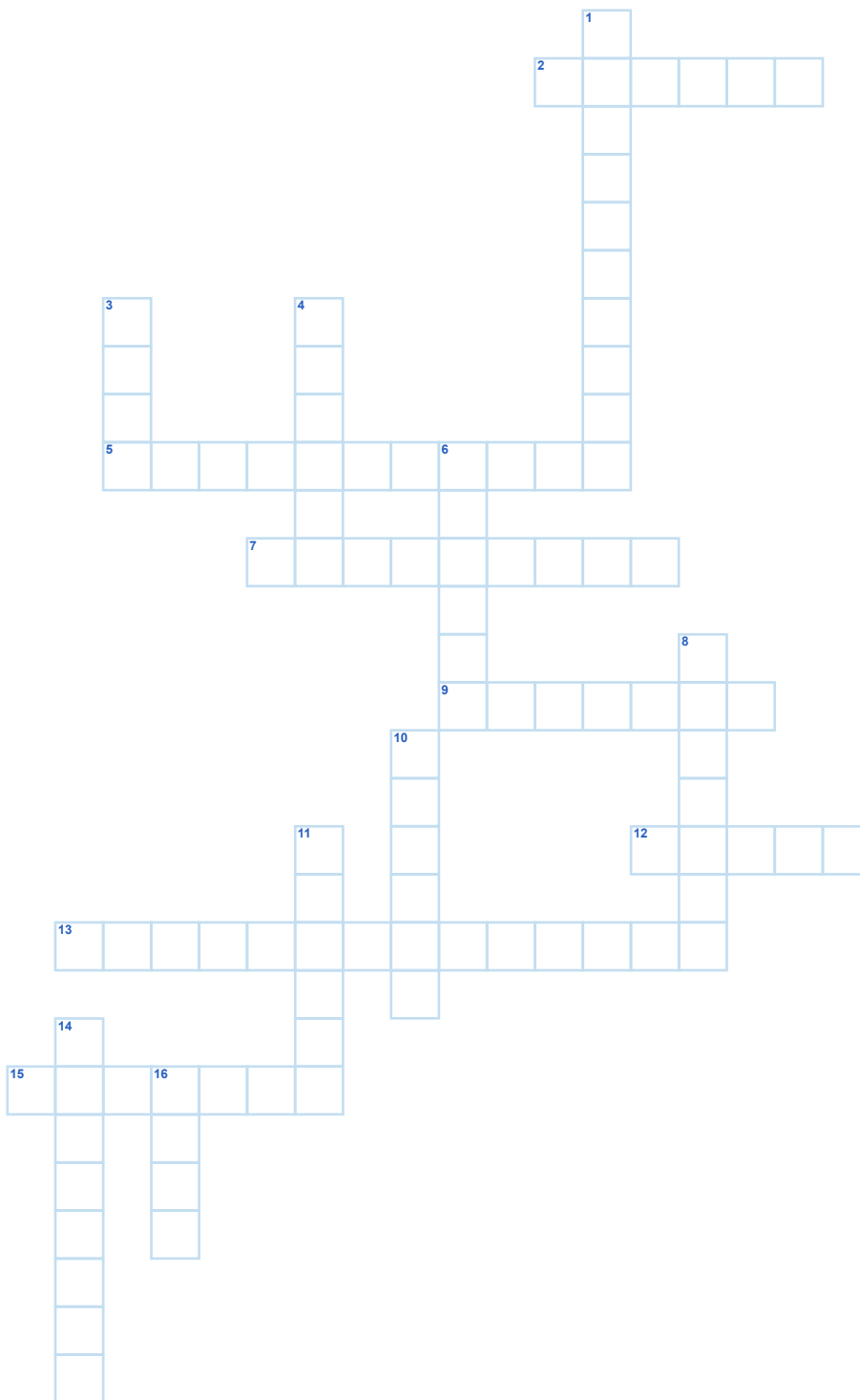
надзвича́йно — extremely

заохóчувати, заохóтити — to encourage (*imperfective, perfective*)

Вправи

1

Заповніть кросворд словами з подкасту:

За горизонталлю:

2. Слово на позначення «влучання ракети».
5. Поєднання двох тваринок для позначення росіян.
7. Нове дієслово зі значенням «показувати стурбованість, але нічого не робити».
9. Вставте слово: «_____ Кобзона».
12. Синонім до іранського безпілотної «Шахед».
13. Скорочення для «повномасштабної війни».
15. Вибух на російській території.

За вертикаллю:

1. Наступати на ті самі граблі, повторювати одну й ту саму помилку.
3. Військовий термін, що означає «добре», «погоджуюсь», «інформацію прийнято».
4. Вставте слово: «Доброго _____, ми з України».
6. Скорочення від «бронежилет».
8. «Вся Україна червона» — це повітряна _____ по всій Україні.
10. Поєднання слів «росіянин» і «фашист».
11. Дивне створіння, українська альтернатива HIMARS.
14. Традиційний хліб з надрізом, слово-пароль, щоб розпізнати росіян.
16. Означення росіян (походить від творів Толкієна).

2

Опрацюйте таблицю. Визначте та поставте у правильному відмінку прикметники у реченнях:

Рід абстрактних іменників		
Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід
Іменники на приголосний сум спів приїзд	Іменники на -а доброт а біган и на боротьб а	Іменники на -о, -е героїств о убóзтв о гóр е
Часто на -изм, -ізм, -їзм патріот і зм фатал і зм геро ї зм	Іменники на -ість рад і сть щір і сть вічн і сть	Іменники на -ння чит а ння захóпл е ння терп і ння
Зверніть увагу, що такі абстрактні іменники зазвичай не утворюють форми множини.		

- Бійцям ЗСУ притаманна _____
(героїчний, героїчна, героїчне) сміливість.
- Це _____ (відвертий, відверта, відверте)
зневага до міжнародного права.
- Це правило — _____ (суттєвий, суттєва, суттєве)
відхилення від норм української мови.
- _____ (Постійний, Постійна, Постійне)
деренчання мопедів дуже втомило нас.
- Це викликає _____ (певний, певну, певне)
стурбованість.
- Ця компанія несе _____
(адміністративний, адміністративну, адміністративне) відповідальність.

7. _____ (Прямий, Пряма, Пряме)
влучання ракети зруйнувало будинок.
8. Усе частіше стає популярною _____
(корпоративний, корпоративна, корпоративне) доброчинність.
9. _____ (Сміливий, Смілива, Сміливе)
поєднання тактик допомогло досягнути поставлених завдань.
10. Лише перемога України принесе нам _____
(всеохопний, всеохопну, всеохопне) щастя.

3

Перекладіть українською мовою:

1. The Revolution of Dignity became an iconic event for Ukrainians.

2. Yesterday, there was an «arrival» of «mopeds» in the city — all of Ukraine was red, and the air alert lasted all day.

3. What kind of weird combination is this — borscht with sugar?

4. Palianytsia is not only Ukrainian bread but also a «password word».

5. Volunteers demonstrated patriotism and patience in the war.

Відповіді на вправи

1

1. чорнобаїти	6. бронік	11. Химера
2. приліт	7. макронити	12. мопед
3. плюс	8. тривога	13. повномасштабка
4. вечора	9. концерт	14. паляниця
5. свинособаки	10. рашист	15. бавовна
		16. орки

2

1. героїчна	6. адміністративну
2. відверта	7. Пряме
3. суттєве	8. корпоративна
4. Постійне	9. Сміливе
5. певну	10. всеохопне

3

1. Революція гідності стала знаковою подією для українців.
2. Вчора був приліт мопедів у місті — уся Україна була червона, і повітряна тривога була (тривала) цілий день.
3. Що це за химерне поєднання: борщ з цукром?
4. Паляниця — це не тільки український хліб, а й (також) слово-пароль.
5. Волонтери продемонстрували патріотизм і терпіння у війні.

